

Deense varkenskost

Han Swinkels en Herman Vermeer, PV

Het gras is altijd groener bij de buurman! Dit gezegde geldt ook voor de indruk van Nederland over de Deense varkenshouderij. In september **1996** zijn het Praktijkonderzoek en het Informatie en Kennis Centrum een kijkje gaan nemen in Denemarken. Tijdens de studiereis kwam de zonzijde van de Deense varkenshouderij aan het licht. Maar ook de schaduwzijde.

Net als Nederland is Denemarken een echt varkensland, met een vergelijkbare productie en vergelijkbaar productieniveau. In 1996 produceerden de Denen 20 miljoen vleesvarkens met behulp van 980.000 zeugen. Een gemiddelde Deense zeug werpt 2,27 keer per jaar en brengt 21,7 biggen per jaar groot. Dit is iets minder dan de 21,9 biggen per jaar van de Nederlandse zeug. Vanwege het verschil in aflevergewicht zijn de groeicijfers en de vleespercentages van Deense en Nederlandse varkens verschillend. Het gemiddeld karkas van een Deens vleesvarken weegt 74,5 kg, met een groei van 740 gram per dag en een vleespercentage van 60%. Van de geproduceerde vleesvarkens wordt 80% in onderdelen geëxporteerd, waarvan 30% naar Duitsland en 30% naar Groot-Brittannië. De laatste paar jaar is in Denemarken ook een levende export van met name Aujeszky-vrije biggen naar Duitsland op gang gekomen (700.000 biggen in 1996). De export naar Japan verloopt moeizaam en heeft te lijden onder de concurrentie van de Amerikaanse megabedrijven. Voor de toekomst zien zowel de Denen als de Nederlanders de huidige en toekomstige (Oost-Europa) lidstaten van de Europese Unie als de voornaamste exportlanden.

Public Relations

De voorlichting aan de binnenlandse én buitenlandse consument is ongetwijfeld het sterke punt van de Deense varkenshouderij. Een ruim budget en een uitstekende coördinatie van de voorlichtingsactiviteiten zijn de belangrijkste pijlers. Dankzij de goede afstemming is de Deense varkenshouderij in staat zelf het initiatief te houden bij maatschappelijke thema's zoals volksgezondheid, milieu en biologische landbouw. De initiatieven komen tot stand in goed

overleg met milieubeweging, dierenbescherming en consumentenorganisaties.

Milieu

De varkenshouderij in Denemarken is grondgebonden. Dit betekent dat een Deense varkenshouder de geproduceerde mineralen op eigen grond afzet (eigendom of pacht) of op contractbasis bij een akkerbouwer. In overleg met de overheid heeft de sector de aanwendingsnormen voor de verschillende grondsoorten vastgesteld. Bij elke instantie hoor je dat de huidige Deense stikstofnorm vrijwel voldoet aan de EU-norm van 2003. Voor het terugdringen van de fosfaatproductie wil Denemarken géén gebruik maken van het enzym fytase. Fytase is namelijk niet bestand tegen de hoge temperatuur (80°C) bij het pelletteren van voer. En de Denen willen de temperatuur voor het pelletteren juist verhogen tot 100°C voor het tegengaan van Salmonella-besmettingen. Naast mineralen vraagt geur uit Deense varkensstallen in toenemende mate aandacht van de sector. De Denen hebben veel belangstelling voor de Nederlandse Groen Label-huisvestingssystemen, die zijn ontwikkeld voor het terugdringen van de ammoniakemissie.

Kwaliteit

Salmonella-arme productie van varkensvlees is het speerpunt van het Deense kwaliteitsprogramma. Een belangrijke activiteit in het programma is het monitoren van de Salmonella-status van bedrijven, met behulp van vleessapmonsters aan de slachtlijn. Aan de hand van de uitslag wordt de Salmonella-status van de Deense bedrijven beoordeeld als goed, matig of slecht. De bedrijven met een matige

of slechte Salmonella-status worden contractueel verplicht begeleiding van een voorlichter of dierenarts te nemen. Bovendien worden bedrijven met een slechte Salmonella-status gekort op de slachtprijs en worden de varkens aan het einde van de dag geslacht. De voorlichting richt zich met name op het verbeteren van de bedrijfsstructuur, die gekenmerkt wordt door grote afdelingen met continue opleg van dieren. De Deense varkenshouder is echter moeilijk over te halen tot het in de Nederlandse varkenshouderij ingeburgerde 'all in - all out'- principe.

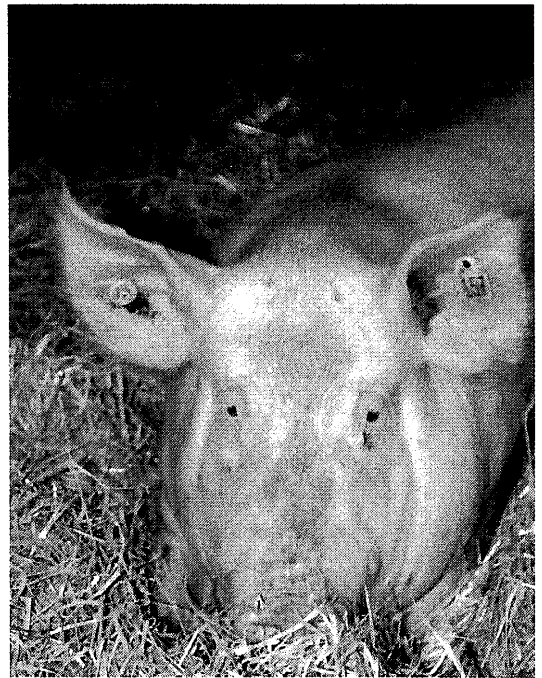
Gezondheid

De Deense varkenshouderij wordt vaak geroemd vanwege de hoge gezondheidsstatus van de varkensbedrijven. Deense bedrijven zijn reeds jarenlang Aujeszky-vrij. Deze landelijke gezondheidsstatus heeft de Denen op de internationale markt geen windeieren gelegd. In 1996 heeft Denemarken nog geprofiteerd van de vraag naar Aujeszky-vrije biggen op de Duitse markt. Bovendien weten de Denen aardig te pronken met de beperkte groep SPF-bedrijven, die vrij zijn van verschillende ziektever-

wekkers. Ook in Denemarken heeft een medaille echter twee kanten. Ondanks de gunstige geografische ligging is een groot aantal van de Deense bedrijven in de begin jaren negentig besmet met het Abortus Blauw-virus. Het in 1995 gestarte vrijwaringsprogramma tegen Abortus Blauw is onlangs beëindigd vanwege onvoldoende resultaten. Vanwege het gebrek aan "all in - all out" op afdelingsniveau hebben de Deense varkenshouders veel problemen bij het de kop indrukken van bedrijfs-economisch schadelijke infectieziekten (oedeemziekte, speendiatree, longaandoeningen). Voor het beperken van de schade worden op grote schaal medicijnen aan het voer toegevoegd. De komende jaren zal Denemarken proberen door het verbeteren van de bedrijfsstructuur het medicijngebruik terug te dringen.

Welzijn

De Deense voorlichting adviseert varkenshouders dringend over te gaan tot groepshuisvesting van guste en drachtige zeugen. Supermarkten in Groot-Britannië hebben namelijk te kennen gegeven vanaf ►

Denemarken richt zich op gezondheid en welzijn

In januari 1999 alleen bacon in de schappen te leggen afkomstig van bedrijven met groepshuisvestingssystemen. Hiermee wordt 30% van de Deense export in de waagschaal gesteld. Volgens de Deense voorlichtingsdienst is 40% van de bedrijven nodig voor het bedienen van de Britse markt. Nu ligt het aantal bedrijven met groepshuisvesting rond de 5%. Naast het stimuleren van groepshuisvestingssystemen gaan de Denen werken aan het evalueren van welzijn in de gehele keten, Als proef werd de omgang met varkens tijdens de ontvangst, wacht en bedwelming op de slachterijen onder meer op videobeelden vastgelegd. De rapportage werd positief ontvangen, omdat 'foute' handelingen nadelig bleken te zijn voor zowel dierlijk welzijn als vleeskwiteit. De verwachting is dat eenzelfde brede benadering ook positief zal uitwerken op het varkensbedrijf.

Nabeschuwing

De Deense en Nederlandse varkenshouderij hebben elk hun sterke en zwakke punten. Denemarken

profiteert van een goed georganiseerde sector, terwijl Nederland voordelen heeft van de structuur en het kwaliteitsmanagement op het bedrijf. Voor beide landen geldt dat gewaakt moet worden voor acceptatie van de varkenshouderij in eigen land én voor bedreigingen en kansen op de exportmarkt. De Deense aanpak wordt gekenmerkt door een-dracht onder de producenten én uitstekende voorlichting voor de consumenten. Een nadeel van de Deense aanpak is, dat het initiatief van de individuele varkenshouder, een sterk punt van Nederland, ver te zoeken is.

Sinds enkele jaren heeft de Nederlandse varkenssector flink geïnvesteerd in het promoten van de kwaliteit van de individuele bedrijven. Dit heeft in 1996 geresulteerd in een herkenbaar kwaliteitslogo (IKB-logo) voor de consument. Een dergelijk "Deens" initiatief is ongetwijfeld een stap op weg naar behoud van de concurrentiepositie op de markt. Door op andere maatschappelijke en marktgerichte thema's de handen ineen te slaan, is het ook voor Nederland mogelijk de varkenssector van haar beste kant te laten zien. ■